

2025-03-25 Nr. NV-539

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-24-1734(2) TAIS-24-18145(4)	DĖL VAIKŲ IŠLAIKYMO IŠMOKŲ ĮSTATYMO NR. X-987 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3530		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2024-12-17	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta Data iš kalendoriaus	☒ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo narė O.Leiputė siūlė nuo 2025-01-01 padidinti valstybės mokamų išmokų, skirtų vaikams išlaikyti, dydį nuo 1,8 bazinės socialinės išmokos dydžio (126 eurai, kai BSI 2025 m. – 70 eurų) iki 3,2 BSI (224 eurų).

Įstatymu yra numatytas valstybės įsipareigojimas garantuoti nustatyto dydžio vaiko išlaikymą¹ (su teise sumokėtas išmokas regreso tvarka išieškoti iš skolininko), kai vienas iš tėvų ilgiau kaip mėn. nevykdo teismo sprendimo ir nemoka viso ar dalies vaiko išlaikymo lėšų (alimentų).

Seimo narės nuomone, valstybė turėtų dėti daugiau pastangų prisidedant prie skurdo rizikos mažinimo, o ypač atliepiant vaikų poreikių užtikrinimą nepilnose šeimose. Valstybė yra prisiėmusi pareigą mokėti vaikui tėvų nemokamą išlaikymą su teise sumokėtas išmokas regreso tvarka išieškoti iš skolininko. Aukščiausiojo Teismo rekomenduotinas minimalus alimentų dydis vaikui iš abiejų tėvų turėtų būti ne mažesnis kaip minimali mėnesinė alga „į rankas“, (t.y. iš abiejų tėvų – 777 eurai, iš vieno tėvo (motinos) – 388, 5 eurai). Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte siūloma kelti įstatyme numatytą dydį, taip padengiant didesnę dalį vaiko išlaikymo alimentų, priteistų vienam iš tėvų.

Vaikų išlaikymo išmokas kas mėn. gauna apie 18-19 tūkst. asmenų, iš valstybės biudžeto išmokama apie 19-20 mln. eurų (išieškoma apie 23-24 proc.).

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės išvados projekte siūloma pritarti Įstatymo projekto tikslui – valstybė turėtų daugiau dėti pastangų prisidedant prie skurdo rizikos mažinimo, o ypač atliepiant vaikų poreikių užtikrinimą nepilnose (išsituokusiose) šeimose, tačiau pasiūlyti Seimui Įstatymo projekto nesvarstyti:

- Vyriausybė Seimui 2026 m. rudens sesijoje pateiks svarstyti Įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo bus siūloma sistemaiškai tobulinti vaikų išlaikymo išmokų skyrimo ir mokėjimo teisinį reguliavimą, padidinant vaikų išlaikymo išmokas bei sugriežtinant išmokėtų vaikų išlaikymo išmokų skolininkų administracinę atsakomybę, taip kartu įgyvendinant ir XIX-osios Vyriausybės programos nuostatas².
- 2025–2027 m. biudžeto patvirtinimo įstatyme vaikų išlaikymo išmokoms mokėti 2025 m. suplanuota 25,4 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, t.y. 5,2 mln. eurų daugiau nei 2024 m. Padidinus BSI dydį 27,3 proc (t.y. nuo 55 iki 70 eurų), 2025 m. vaikų išlaikymo išmoka padidėjo nuo 99 iki 126 eurų ir taip atlieptas Įstatymo projekto tikslas.
- Įstatymo projekto įgyvendinimui reikalingos papildomos valstybės biudžeto lėšos (apie 19,8 mln. eurų kasmet) 2025–2027 metų biudžeto patvirtinimo įstatyme nenumatytos ir jų skirti šiuo metu nėra galimybių. Tuo atveju, jeigu Seimas apsispręstų svarstyti Įstatymo projektą, siūlytina jį svarstyti kartu su 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projektu.

¹ Valstybės mokamos išmokos yra lygios teismo sprendimu ar teismo patvirtinta vaiko išlaikymo sutartimi nustatytam vaiko išlaikymo lėšų dydžiui, bet išmoka vienam vaikui per mėnesį negali būti didesnė negu 1,8 BSI. Kai vaikas gauna dalį teismo priteistų lėšų (alimentų), mokamas teismo nustatytos ir skolininko sumos skirtumas. Valstybės mokamas išmokas administruoja ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba (Sodra).

² „183. Užtikrinsime didesnę finansinę paramą šeimoms: sieksime didinti vaiko priežiūros išmokas, didinsime vaiko pinigus, plėsimė paramą didesnius socialinius įsipareigojimus turinčioms šeimoms – daugiavaikėms, vaikus su negalia auginančioms, vienišų tėvų šeimoms. Per kelerius metus įvesime nemokamą pradinį klasių mokinių maitinimą, svarstysime dalies būsto paskolos palūkanų kompensavimą gimus vaikui ar įsivaikinus. Plėsimė regioninio būsto jaunoms šeimoms programą“;

„208. Atsižvelgdami į išaugusius įsiskolinimus Vaikų išlaikymo fondui, griežtinsime tvarką ir administracinę atsakomybę skolininkams.“

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

Projekte pasiūlyta Vyriausybės pozicija iš esmės laikytina pagrįsta ir tinkama.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės 2025-01-09 pažymoje Nr. NV-57 ir Teisės grupės 2025-01-07 išvadoje Nr. NV-37 pateiktas pastabas. Patikslintasis projektas pakartotinai suderintas su Teisingumo ministerija, Finansų ministerija ir Sodra (*suderinta darbo tvarka*).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja